

Toimenpiteitä erheellisten paloil-
moitusten vähentämiseksi

Sisällysluettelo:

TOIMENPITEITÄ ERHEELLISTEN PALOILMOITUSTEN VÄHENTÄMISEKSI	3
1. Johdanto.....	3
2. Käsitteet	3
3. Erheellisten palo ilmoitusten syyt	4
3.1. Huolimattomuus kiinteistön asennus-, huolto- tai korjaustöissä.....	4
3.2. Ruuan valmistuksesta aiheutuvat hälytykset.....	5
3.3. Kosteus tai vesi.....	6
3.4. Muu savu tai pöly kiinteistössä.....	6
3.5. Korkea tilapäinen lämpötila.....	6
3.6. Isku ilmaisimeen	7
3.7. Ilmaisinvika palo ilmoitinlaitteistossa.....	7
3.8. Erehdys tai väärä käyttö	7
3.9. Ilkivaltainen käyttö.....	7
4. Viivästetty palo ilmoitus	8

Kehittämis- ja hallintoyksikkö				Valmistelu	21.5.2012	Tiina Kielinen
Numero				Tarkastus	21.5.2012	Jyri Leppäkoski
Revisio		Versio	A	Hyväksyntä	21.5.2012	Tiina Kielinen
Tarkistus- ja muutoshistoria:						
Päiväys	Versio	Tekijä		Kuvaus		
21.5.2012	1.0	Tiina Kielinen				

21.5.2012

TOIMENPITEITÄ ERHEELLISTEN PALOILMOITUSTEN VÄHENTÄMISEKSI

1. Johdanto

Tässä julkaisussa esitetään toimenpiteitä, joilla kiinteistön erheellisiä paloilmoituksia voidaan vähentää. Automaattisen paloilmoittimen tarkoitus on havaita alkava tulipalo kiinteistössä, varoittaa siellä olevia henkilöitä ja tehdä automaattisesti paloilmoitus hätäkeskukseen. Automaattisen paloilmoittimen hälytyksistä 96 – 98 % on erheellisiä.

Erheelliset hälytykset aiheuttavat hälytysajona tarpeetonta riskiä pelastushenkilöstölle sekä muulle liikenteelle ja samalla yksiköt ovat poissa todellisista onnettomuustilanteista. Lisäksi erheelliset paloilmoitukset aiheuttavat häiriötä kiinteistön toiminnalle. Pelastuslaki 379/2011 mahdollistaa sen, että pelastuslaitos laskuttaa kiinteistöä, kun sieltä on tullut toistuvasti erheellisiä paloilmoituksia.

Tämä ohje perustuu pelastusviranomaisten, tarkastuslaitosten ja laitevalmistajien käytännön kokemuksiin sekä ”Paloilmoittimen suunnittelu- ja asennusohjeeseen”, pelastuslakiin ja lakiin pelastustoimen laitteista.

Paloilmoitinlaitteistot ja niiden asianmukainen toiminta ovat kiinteistön vastuulla. Osa erheellisten paloilmoitusten ongelmista voidaan ratkaista välittömästi, mutta osa vaatii laajempia huolto- tai korjaustoimenpiteitä. Erheellisten paloilmoitusten ehkäisyä varten kiinteistön tulee ottaa yhteys laitetoimittajaan tai yritykseen, jonka kanssa paloilmoittimen huoltosopimus on tehty.

2. Käsitteet

Tässä ohjeessa tarkoitetaan automaattisella paloilmoitinjärjestelmällä laitteistoja, jotka voivat olla toteutettu kiinteistössä seuraavasti:

- pelkkä paloilmoitinlaitteisto
- yhdistetty paloilmoitin- ja sammutuslaitteisto
- pelkkä sammutuslaitteisto hätäkeskusyhteydellä
- jokin edellä mainituista ja näiden lisäksi automaattinen savunpoistolaitteisto
- ohjauskeskus, johon voi kuulua mm. kulunvalvonta, palo-ovien ohjaus, palokuntapaneelit, ilmastointi, kamerat

Automaattinen paloilmoitin on laitteisto, joka antaa automaattisesti ja välittömästi ilmoituksen alkavasta palosta sekä laitteiston toimintavalmiutta vaarantavista vioista sekä paikallisesti että hätäkeskukseen. Automaattinen paloilmoitin muodostuu ilmoitinkeskuksesta, teholähteestä,

Satavarmaa turvallisuutta – lähellä sinua

Satakunnan pelastuslaitos | Satakunnankatu 3 | 28100 PORI
Puh. vaihde 02 621 1500 | etunimi.sukunimi@satapelastus.fi | www.satapelastus.fi

paloilmaisimista, palo ilmoitus painikkeista, hälyttimistä ja automaattisesti ilmoituksen siirtojärjestelmästä. Hätäkeskuksen valvontaan liitetään vain tarkastuslaitoksen tarkastamia laitteita.

Palo ilmoittimen haltija on yhteisö, yritys tai luonnollinen henkilö, jolla on hallintaoikeus palo ilmoittimeen. Palo ilmoittimen haltijan on pidettävä palo ilmoitin jatkuvasti toimintakuntoisena. Palo ilmoittimen haltijan on tehtävä liittymis ilmoitus hätäkeskukseen, jotta palo ilmoitin voidaan liittää hätäkeskuksen valvontaan.

Palo ilmoittimen hoitaja on laitekohtaisesti nimetty ja koulutettu. Palo ilmoittimen hoitaja toimii myös palo ilmoittimen yhteys henkilönä.

3. Erheellisten palo ilmoitusten syyt

Merkittävä osa erheellisistä palo ilmoituksista on kiinteistön käyttäjien aiheuttamia, kuten esimerkiksi huolimattomuus kiinteistön asennus-, huolto- ja korjaustyöissä tai ruuan valmistus. Erheelliset palo ilmoitukset voivat johtua myös ympäristöolosuhteista, huolimattomasta suunnittelusta, huonosti valitusta järjestelmästä, kiinteistössä tapahtuvan toiminnan muuttumisesta, tilaan sopimattomista ilmaisimista tai huollon laiminlyönnistä.

3.1. Huolimattomuus kiinteistön asennus-, huolto- tai korjaustyöissä

Esimerkiksi seuraavat kiinteistön huolto- ja korjaustyöt voivat aiheuttaa erheellisiä palo ilmoituksia

- alas laskettujen kattojen avaaminen ja sulkeminen
- erilaiset laitteiden asennus- ja purkutyöt
- maalaustyöt
- mattojen saumaustyöt
- painepesu
- poraaminen ja hionta
- seinien purku ja rakentaminen
- tulityöt

Erheellisten palo ilmoitusten ehkäisyssä on tärkeää, että huolto- ja korjaustyön tekijöiden sekä palo ilmoittimen hoitajan yhteistyö on saumatonta. Palo ilmoittimen, ilmaisimien tai ryhmien irtikytkennän huolto- tai korjaustyön alueelta vain tarpeellisin osin tekee palo ilmoittimen hoitaja. Työn päätyttyä hän tekee myös takaisinkytkennän. Uusissa laitteistoissa on mahdollisuus ajastettuun irtikytkentään. Remontin tekijät eivät saa tehdä irtikytkentöjä. Irtikytkennän aikana paloturvallisuudesta tulee erityisesti huolehtia.

Ennen korjaustöiden aloittamista tulee huomioida:

- korjausalueen määrittäminen

- korjaustoimenpiteiden ja työvaiheiden selvittäminen
- tarvittavien suojaustoimenpiteiden opastaminen
- tulityöhöjien noudattamisen varmistaminen (alkusammuttimet, palovartiointi, työn tekijällä ja luvan antajalla voimassa oleva tulityökortti)
- tarvittavien paloilmittimen irtikytkentöjen tekeminen korjausalueella
- ilmaisimien suojaaminen pölysuojilla ja pölysuojien poistaminen työn päätyttyä
- tilojen valvonnan ja palovartiointin järjestäminen
- kiinteistön sisäinen tiedotus korjauksista
- toimimattomien paloilmittuspainikkeiden merkitseminen ”ei käytössä” -tarralla
- rakenteellisten ja ilmanvaihtolaitteiden muutosten vaikutukset paloilmittimen ilmaisimien sijoitukseen
- ilmoitus irtikytkennöistä keskuskojeelle ja henkilökunnalle

3.2. Ruuan valmistuksesta aiheutuvat hälytykset

Ruuan valmistuksesta aiheutuvista erheellisistä paloilmoituksista huomattava osa tapahtuu erityyppisissä hoitolaitoksissa, palvelukodeissa tai majoitustiloissa. Ruuan valmistuksesta aiheutuvia hälytyksiä tapahtuu myös työpaikoilla ilmaisimien väärän sijoittelun ja ilmaisimen väärän valinnan sekä huolimattomuuden takia.

Ruuan valmistuksesta saattaa aiheutua erheellisiä paloilmoituksia, kun:

- ilmaisin on asennettu liian lähelle liettä, uunia tai mikroaaltouunia, jolloin se reagoi herkästi ruuan käryyn
- ilmaisimen tyyppi ei sovellu tilaan
- asukkaan toimintakyky on alentunut ikääntymisen ja siihen liittyvien sairauksien takia, jolloin ruuan valmistuksen valvonta unohdetaan
- asukas ei ole hereillä päihtymyksen takia, jolloin ruoka on hellalla ilman valvontaa
- runsas rasvan käyttö ruuan valmistuksessa
- ilmastointi (kohdepoisto) ei ole riittävän tehokas tai se on säädetty väärin
- liesituulettimen määräaikaishuolto on laiminlyöty (etenkin suodattimet)

Ruuan valmistuksesta aiheutuvia hälytyksiä voidaan ehkäistä:

- asukkaiden neuvonnalla paloilmittimen toimintaperiaatteesta
- asukkaan ateria, kuten lounas tai päivällinen, tulee ateriapalvelun kautta valmiina
- lieden, mikroaaltouunin tai leivänpaahdinten käytön rajoittaminen tapauskohtaisesti (henkilön toimintakyky huomioidaan)
- ilmaisimen sijoituksen ja tyyppien tarkistus sekä tarvittaessa sen siirto

- hellavahti ja –hälytin, joka katkaisee sähköt liedestä ja varoittaa, jos lieden lämpötila nousee liikaa
- riittävän tehokkaan liesituulettimen asennus
- ilmastointikanavien puhdistus ja ilmastoinnin säätö
- suodattimien säännönmukainen puhdistus

3.3. Kosteus tai vesi

Kosteus tai vesi saattaa aiheuttaa erheellisiä paloilmoituksia seuraavissa tapauksissa:

- suihkun käyttö hotelleissa tai hoitolaitoksissa
- teollisuustilojen pesut
- teollisuusprosesseista aiheutuvat höyryt
- kosteuden kondensoituminen lämpötilan vaikutuksesta
- sadeveden aiheuttamat kastumiset

Kosteuden ja veden aiheuttamia hälytyksiä voidaan ehkäistä:

- veden lämpötilan laskeminen esimerkiksi hotellihuoneessa viidellä asteella
- asukkaiden ohjeistaminen, että kylpyhuoneen ovi tulee olla suljettu suihkun aikana ja sen jälkeen, ettei höyryä pääsen viereisen huoneen ilmaisimeen
- ilmaisimen tyyppin vaihto ja siirtäminen (+”jäykistys”)
- teollisuuden toistuvissa pesuissa irtikytkentälaitte tai riittävät irtikytkennät

3.4. Muu savu tai pöly kiinteistössä

Muun savun tai pölyn kiinteistössä voi aiheuttaa esimerkiksi pakokaasu, harjakoneen käytöstä nouseva pöly tai savukoneen käyttö esiintymistiloissa. Savukoneen käytössä tulee huomioida riittävät irtikytkennät mutta samalla huolehtia riittävästä paloturvallisuudesta. Mikäli kohteessa on paloryhmiin perustuva järjestelmä ja savukoneen käytön takia irtikytkettävä paloryhmä on suuri, yhtenä mahdollisuutena on huputtaa riittävä määrä ilmaisimia eikä irtikytkettä koko paloryhmää.

Suihkeita käytettäessä (esim. hiuslakka, deodorantti) kannattaa huolehtia siitä, että ei suihkuteta kohti ilmaisinta.

3.5. Korkea tilapäinen lämpötila

Erheellinen paloilmoitus voi aiheuta esimerkiksi lämmittimestä, tuotantoprosessista, auringon tai koneen tuottamasta lämmöstä. Erheellisen hälytyksen voi ehkäistä käyttämällä korkeamman lämpötilan ilmaisimia tai estämällä suoran auringonvalon vaikutuksen.

Tiloissa, joissa saattaa esiintyä nopeita lämpötilan muutoksia, ei tule käyttää lämpötilan muutosnopeutta mittaavia ilmaisimia (differentiaali- eli D-ilmaisimia). Esimerkkinä ovat lastauslaiturit, joissa oven avaus kylmällä säällä aiheuttaa nopean lämpötilan muutoksen.

3.6. Isku ilmaisimeen

Ilmaisimiin ja sammutuslaitteistoihin kohdistuvia iskuja ovat esimerkiksi tahaton ajoneuvon tai trukin osuminen sprinkleriin tai rullakon työntäminen seinällä olevaan paloilmoitinpainikkeeseen. Sprinklerin vaurioitumiset voidaan ehkäistä esimerkiksi huomioimalla sprinklerien asennustapa, asentamalla suojahäkki ja perehdyttämällä henkilökunta. Paloilmoitinpainike voidaan varustaa mekaanisella suojalla tai siirtää soveliaampaan paikkaan.

3.7. Ilmaisinvika paloilmoitinlaitteistossa

Ilmaisimen hälyttäessä toistuvasti ilman näkyvää syytä tulee se vaihtaa uuteen ilmaisimeen. Ilmaisimien huolto tulee tehdä laitetoimittajan huolto-ohjeen mukaisesti. Huoltoväli vaihtelee kohteen olosuhteiden ja valittujen ilmaisimien mukaan.

Paloilmoitinpainikkeen vaihtolaseja ja varailmaisimia tulee olla paloilmittimella, jotta ne voidaan tarvittaessa vaihtaa.

3.8. Erehdys tai väärä käyttö

Paloilmittimen hoitajan tulee olla koulutettu tehtävänsä. Kiinteistön paloilmittimeen perehdytetty henkilö ei aiheuta esimerkiksi kuukausikokeilussa aiheettomia hälytyksiä hätäkeskukseen.

Puutteellisesti perehdytetyn henkilön tavallinen virhe on unohtaa ilmoittaa hätäkeskukseen kuukausikokeilusta ennen kuin kokeilu aloitetaan. Ilmoittamaton kuukausikokeilu aiheuttaa hälytyksen pelastuslaitokselle.

3.9. Ilkivaltainen käyttö

Kiinteistön tulee huolehtia kulunvalvonnastaan niin, että asiattomat henkilöt eivät liiku kiinteistössä. Tyypillinen ilkivaltainen paloilmittimen hälytystehtävä on paloilmittuspainikkeen painaminen.

Tapauskohtaisesti voidaan kiinteistössä harkita paloilmoitinpainikkeiden poistoa tai siirtoa, jos niistä aiheutuu toistuvia ilkivaltaisia hälytyksiä. Esimerkkinä painikkeiden poistosta voidaan mainita tyhjä parkkihalli, johon pääsee vapaasti painamaan paloilmoitinpainiketta. Paloil-

moitinpainikkeiden poistosta tulee keskustella pelastusviranomaisen kanssa.

4. Viivästetty palo ilmoitus

Viivästettyä palo ilmoitusta voidaan käyttää tapauskohtaisesti, jos muut keinot eivät auta erheellisten palo ilmoitusten ehkäisyssä. Viivästetty palo ilmoitus menee henkilökunnalle, jolla on muutama minuutti aikaa tarkastaa hälyttänyt tila ja kuitata hälytys itsenäisesti. Mikäli hälytystä ei kuitata, viiveajan umpeuduttua palo ilmoitus välitetään hätäkeskukseen, joka hälyttää pelastuslaitoksen.

Viivästetystä palo ilmoituksesta tulee sopia tapauskohtaisesti pelastuslaitoksen kanssa. Tällöin mm. seuraavat asiat tulee tehdä:

- laaditaan kiinteistön riskinarvio
- menettely kirjataan palo ilmoittimen toteutus pöytäkirjaan
- menettely on ohjeistettu henkilökunnalle
- paikalla on viivästyksen aikana riittävästi tehtävään opastettua henkilökuntaa

Viivästetty palo ilmoitus vaatii aina pelastusviranomaisen hyväksynnän.